

FRANS-L. GANSHOF

1923

Frans, Lodewijk, Arthur, Maria, Ganshof, werd geboren te Brugge op 14 maart 1895.

Middelbare studiën aan het Koninklijk Athenaeum te Brugge. Hogere studiën aan de Rijksuniversiteit te Gent. Verkreeg aldaar de diploma's van doctor in de letteren en wijsbegeerte (20 juli 1921) en van doctor in de rechten (9 oktober 1922). Studiën in het buitenland: Parijs (Faculté des Lettres, Faculté de Droit, Ecole des Chartes, Ecole Pratique des Hautes Etudes).

Laureaat van de Wedstrijd voor Reisleurzen (1923). Laureaat van de Académie Royale de Belgique (1924). Werd benoemd tot docent aan de Rijksuniversiteit te Gent en aldaar belast met de cursussen „Encyclopedie van de Geschiedenis (middeleeuwen)” en „Instellingen der Middeleeuwen”, in het Nederlands en in het Frans, in de Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte (K.B. van 20 oktober 1923). Aan zijn leeropdracht werden toegevoegd de volgende cursussen, in dezelfde faculteit en in dezelfde talen te geven: „Oefeningen over de geschiedenis (middeleeuwen) (K.B. van 10 maart 1924), „Geschiedkundige kritiek en toepassing op een periode van de geschiedenis (partim)” (K.B. van 20 april 1925) en in het



Frans „Histoire politique du moyen âge” (K.B. van 17 augustus 1927). Hij werd bij K.B. van 19 januari 1929, benoemd tot buitengewoon hoogleraar. Bij K.B. van 8 september 1930, werd hij ontlast van een deel van zijn franstalig onderwijs en werd hij belast met de cursus „Maatschappij en Instellingen van de Middeleeuwen” in het Nederlands (alle nog te vermelden toegekende leeropdrachten dienen vanzelfsprekend als nederlandstalige leeropdrachten aangezien). Bij K.B. van 20 juni 1932, werd hij met ingang van 19 januari 1932, benoemd tot gewoon hoogleraar. Bij K.B. van 2 januari 1933 werd hij belast met de cursus in de rechtsgeschiedenis; hij kreeg toelating zich voor dit onderwijs door Dr. E. I. Strubbe tijdelijk te laten vervangen en werd er op zijn verzoek bij K.B. van 6 mei 1935 van ontlast. Intussen was hij bij K.B. van 4 oktober 1933 van de resterende frans-

talige leeropdrachten ontlast geworden. Bij K. B. van 27 maart 1945 werd hij belast met de cursus „Maatschappij en Instellingen van de Middeleeuwen” in het Hoger Instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde; bij K. B. van 8 november 1955, met de cursus „Geschiedkundige Inleiding tot het Burgerlijk Recht” in de Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte en in de Faculteit der Rechten en bij K.B. van 22 maart 1958 met de cursussen „Algemene geschiedenis van de Byzantijnse en Slavische wereld (Byzantijnse periode)”, „Grondige studie van de politieke, maatschappelijke en culturele geschiedenis van de Byzantijnse en Slavische wereld (Byzantijnse periode)” en „De kunst en de cultuur van de Byzantijnse en Slavische wereld” in het Instituut voor Oosterse, Oosteuropese en Afrikaanse Taalkunde en Geschiedenis. Bij een reeks beslissingen van de Raad van Beheer kreeg hij toelating sedert het academiejaar 1955-1956 zich voor de cursus „Encyclopedie van de geschiedenis (middeleeuwen)” tijdelijk te laten vervangen door Dr. R. Van Caenegem. Zie ook beneden, blz. 247. Hij was deken van de Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte tijdens het Academiejaar 1937-1938.

Titularis van de Francqui-prijs voor 1945 (toegekend in 1946) en van de Vijfjaarlijkse Staatsprijs voor Geschiedkundige Wetenschappen (periode 1951-1955; toegekend in 1958).

Werkend lid van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België (K.B. van 8 december 1939). Lid en voorzitter van de Koninklijke Commissie voor het uitgeven van de Oude Wetten en Verordeningen van België (respectievelijk bij K.B. van 17 februari 1932 en van 5 januari 1953). Briefwisselend lid en vervolgens werkend lid van de Koninklijke Belgische Academie voor Oudheidkunde (respectievelijk 1928 en 1931). Lid van de Raad van de Koninklijke Bibliotheek, van 1932 tot 1939. Lid van de Raad van Beheer en van de 20^e Wetenschappelijke Commissie (Geschiedkundige Wetenschappen) van het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek, respectievelijk van 1939 tot 1946 en van 1935 tot 1948.

Doctor honoris causa van de Universiteiten te Montpellier (1936), Grenoble (1939), Bordeaux (1947), Glasgow (1951), Rijsel (1953), Parijs (1953), Straatsburg (1953), Rennes (1955), Londen (1956), Dijon (1957), Poitiers (1958), Algiers (1959).

Ontving de „Prijs voor Meesterschap, 1959” van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden en de Duitse „Ordre pour le mérite” (1959). „Correspondant étranger” van de Académie des Inscriptions et Belles-Lettres, te Parijs (1947), Buitenlands lid van de Koninklijke Nederlandse Akademie der Wetenschappen, te Amsterdam (1949), „Korrespondierendes Mitglied” van de Deutsche Akademie der Wissenschaften, te Berlijn (1950), „Socio corrispondente” van de Academia di Scienze, Lettere e Arti, te Modena (1953), „Corresponding Fellow” van de British Academy (1953) en van de Mediaeval Academy of America (1954), „Korrespondierendes Mitglied” van de Oesterreichische Akademie der Wissenschaften te Wenen (1955), „Socio corrispondente” van de Academia Spoletina, te Spoleto (1956).

Lid van de Vereeniging tot uitgaaf der bronnen van het Oud Vaderlandsch Recht (1932). Lid en vervolgens erelid van het Historisch Genootschap gevestigd te Utrecht (respectievelijk in 1933 en 1936). Lid van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden (1935). Lid van de Gesellschaft für Rheinische Geschichtskunde (1936). „Korrespondierendes Mitglied” van de Allgemeine Geschichtsforschende Gesellschaft der Schweiz (1947). Lid van de Société de l'Histoire de France (1947). „Fellow” en „Corresponding Member” van de Royal Historical Society (1951). „Korrespondierendes Mitglied” van de Zentralkommission der Monumenta Germaniae Historica (1954). Lid van het „Comité de patronage” van het Centre d'Etudes supérieures de Civilisation médiévale, te Poitiers (1954). „Ehrenmitglied” van het Institut für Oesterreichische Geschichtsforschung (1955). „Membre d'honneur” van de Société d'histoire du droit des pays flamands, picards & wallons (1955). „Socio corrispondente” van de Società Romana di Storia Patria (1955). „Honorary Member” van de Historical Association (1956). „Membre correspondant” van de Société des Antiquaires de l'Ouest (1956). Lid van het Bureau van het „International Committee for Historical Sciences” van 1938 tot 1946. Secretaris van de „Commission Internationale de Géographie Historique” van 1929 tot 1938. „Fellow” van de Selden Society (1960). „Honorary Member” van de American Historical Association (1960). Redactiesecretaris van de „Revue belge de Philologie et d'histoire. Belgisch Tijdschrift voor Philologie en Geschiedenis” van 1925 tot 1946 en lid van de redactie van de „Nederlandsche Historiebladen” van 1938 tot 1940. Lid van de redactie van de „Bijdragen tot de geschiedenis van de Nederlanden” van 1946 tot 1959. Lid van het bestuur van de „Revue d'histoire du droit. Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis” sedert 1951. Lid van het „Comitato scientifico di direzione” van de „Annali di Storia del diritto” sedert 1957. Heeft aan beide Wereldoorlogen, in het Belgisch Leger deelgenomen. Was reserveofficier tot 31 december 1946 (datum van de ouderdomsgrens). Was in 1919 „Attaché” bij de Belgische delegatie bij de vredesconferentie te Parijs. Was advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel van november 1922 tot november 1923. Op zijn verzoek bij K.B. van 18 juli 1960 ontlast van de cursussen „Encyclopedie van de Geschiedenis (Middeleeuwen)”, „Instellingen der Middeleeuwen” en „Oefeningen over de Geschiedenis (Middeleeuwen)”.

PUBLIKATIES VAN F. L. GANSHOF (1)

IN BOEKVORM

- Etudes sur les ministeriales en Flandre et en Lotharingie*, 1926.
L'histoire du moyen âge dans l'œuvre de M. Henri Pirenne, 1928.
Recherches sur les tribunaux de châtelainie en Flandre avant le milieu du XIII^e siècle, 1932.
Les destinées de l'Empire en Occident de 395 à 888. (Met F. LOT en C. PFISTER; d. I van „Histoire du Moyen Age”, onder leiding van G. GLOTZ; 1934; 2^e dr. 1941).
De Zuidelijke Nederlanden in de XVII^e en XVIII^e eeuw. „Gesch. Atlas v. Nederland”, 1935.
Henri Pirenne. Le maître. L'historien, 1936.
Brabant, Rheinland u. Reich im 12., 13. u. 14. Jahrhundert, 1938.
Pages d'histoire, 1941; 2^e dr. 1944.
Over Stadsontwikkeling tussen Loire en Rijn gedurende de Middeleeuwen, 1941; 2^e dr. 1944. Franse vertaling: *Etude sur le développement des villes entre Loire et Rhin au moyen âge*, 1943.
La Flandre sous les premiers comtes, 1943; 2^e dr. 1944; 3^e dr. 1949. Nederl. vert.: *Vlaanderen onder de eerste graven*, 1944.
Qu'est-ce que la féodalité? 1944; 2^e dr. 1947; 3^e dr. 1957. Engelse vertaling: *Feudalism*, 1952.
 Portugese vertaling: *Que é o Feudalismo?* 1959.
Geschiedenis van de Middeleeuwsche Instellingen. Stencil; 4 aflev.; 1946-1947.
Maatschappij en Instellingen van de Middeleeuwen. I. Stencil; 1947; 2^e dr. 1949; 3^e dr. 1953; 4^e dr. 1957; 5^e dr. 1959.
The imperial coronation of Charlemagne. Theories and facts, 1949.
Encyclopaedie van de Geschiedenis. Middeleeuwen. I. Stencil; 1951; 2^e dr. 1955.
Le Moyen Age. D. I van „Histoire des relations internationales”, onder leiding van P. RENOUVIN, 1953; 2^e dr. 1958. Spaanse vertaling: *La edad media*, 1960.
Wat waren de Capitularia? 1955. Franse vertaling: *Recherches sur les Capitulaires*, 1958.
Geschiedkundige Inleiding tot het Burgerlijk Recht. Stencil; 1956; 2^e dr. 1956; 3^e dr. 1957.
La Belgique Carolingienne, 1958.

ALS BIJDRAGEN IN TIJDSCHRIFTEN (2) EN VERZAMELWERKEN

- La Belgique en 1786*. „Atlas de géogr. hist. de la Belg.”, onder leiding van L. van der Essen, aflev. 5, 1919.
La Belgique sous la domination française. Ibid., aflev. 6, 1919.
La Belgique dans le Royaume des Pays-Bas. La Belgique de 1830 à 1839. Ibid., aflev. 7, 1920.
Le différend des Wieringen (met C. DE VISSCHER). Rev. de droit international, 1920.
Etude sur l'administration de la justice dans la région bourguignonne de la fin du X^e au début du XIII^e siècle. Revue Historique, CXXXV, 1920.
Les „homines de generali placito” de l'abbaye de Saint-Vaast d'Arras. Revue du Nord, 1922.
Les „homines de Casa Dei” du très ancien droit liégeois. RBPH., I, 1922.
La juridiction du seigneur sur son vassal à l'époque carolingienne. Revue de l'Université de Bruxelles, 1921-1922.
Note sur les événements de 1127 en Flandre. Annales de la Société d'Emulation de Bruges, 1924.
Notes critiques sur Eginhard, biographe de Charlemagne. RBPH., III, 1924.
Notes de lecture sur quelques textes carolingiens. Bull. du Cange, II, 1925.

(1) Er bestaat een meer volledige, systematisch gerangschikte, bibliografie van F. L. Ganshof, tot en met 31 december 1945: *Bibliographie des travaux historiques de François-Louis Ganshof*, 1946, 35 blz. in-8°. (Privé uitgave, gedrukt bij De Meester te Wetteren; exemplaren er van bevinden zich in verschillende bibliotheken).

(2) RBPH = Revue belge de Philologie et d'Histoire.

- A propos de la chronique de Lambert d'Ardres.* Mélanges F. Lot, 1925.
- Eginhard à Gand.* Bul. Soc. Hist. & Archéol. de Gand, 1926.
- Les origines romaines du „rouage”.* Mélanges G. Cornil, 1926.
- Note sur la compétence des cours féodales en France.* Mélanges H. Pirenne, 1926.
- L'attelage antique.* RBPH., V, 1926.
- L'origine des constitutions urbaines.* Le Moyen Age, 1926.
- La Belgique au XVII^e siècle.* „Atlas de géogr. hist. de la Belg.”, aflev. 4, 1927.
- La „Tractoria”.* Contribution à l'étude des origines du droit de gîte. Tijdschr. v. Rechtsgesch., VIII, 1927.
- La colonisation franque et le régime agraire en Basse-Belgique.* Journal des Savants, 1928.
- Quelques aspects de l'histoire de l'Empire au XI^e siècle.* Revue des Cours & Conférences, 1927-1928.
- Contribution à l'étude des origines des cours féodales en France.* Revue hist. de droit franç. & étr., 1928.
- Une nouvelle histoire de Belgique.* Le Flambeau, 1928.
- Une nouvelle théorie sur les serments de Strasbourg.* Studi Medievali, II, 1929.
- Depuis quand a-t-on pu en France être vassal de plusieurs seigneurs?* Mélanges P. Fournier, 1929.
- Comment le comte de Meeüs écrit l'histoire.* Le Flambeau, 1929.
- Art. Talon (Claude), Thiant (Robert de Mérode-Rummen, sr. de Waroux et de), Thienpont (Daniel).* Biographie Nationale, XXIV, 1926-1929.
- Note critique sur la biographie de Nithard.* Mélanges P. Thomas, 1930.
- Guillaume Des Marez, historien de Bruxelles et du Brabant.* Bul. Soc. Roy. Archéol. Bruxelles, 1931.
- Saint-Bertin et les origines du comté de Guines.* RBPH., X, 1931.
- Les sciences historiques et philologiques,* in: „Le Roi Albert et son temps”, onder leiding van J. Destrée, 1932.
- Karl Martell,* in: „Menschen die Geschichte machten” onder leiding van G. Ostrogorsky & P. R. Rohden, 1932; 2^e dr., 1933.
- Aanteekeningen over de beteekenis van „contradicere” en „tegenzeggen” in art. 4 van de keure van Kolmont.* Gedenkboek A. Vermeylen, 1932.
- Les vicissitudes d'un foyer de civilisation européen. Le pays mosan avant le XIII^e siècle.* Revue de Synthèse, 1932.
- Art. Thourout (Guy de).* Biographie Nationale, XXV, 1930-1932.
- I. Die historische Entwicklung der Spezialkarte. België. Belgique. II. Cartes historiques. Cartes et atlas historiques belges. III. Le développement territorial des villes. België. Belgique. Catalogus mapparum geographicarum ad historiam pertinentium,* 1933.
- L'exposition internationale de géographie historique de Varsovie.* Bul. Soc. belge d'ét. géogr., 1933.
- Note sur le sens de „Ligeris” au titre XLVII de la Loi Salique et dans le „Querolus”.* Historical Essays... J. Tait, 1933.
- Note sur un passage de la vie de St. Géraud d'Aurillac.* Mélanges Iorga, 1933.
- Fernand Van Ortroy.* RBPH., XIII, 1934.
- Coup d'œil sur l'évolution territoriale comparée de la Flandre et du Brabant.* Ann. Soc. Roy. Archéol. de Bruxelles, XXXVIII, 1934.
- Une étape de la décomposition de l'organisation domaniale classique à l'abbaye de Saint-Trond.* Annales du Congrès de Liège... Féd. Hist. & Archéol. de Belg., 1934.
- La première réunion de la Belgique à la France, 1792-1793.* Le Flambeau, 1934.
- Notes critiques sur la patrie des Nibelungen.* RBPH., XIV, 1935.
- Nouvelles observations sur la patrie des Nibelungen.* Ibid., 1935.
- Etude sur le faussement de jugement dans le droit flamand des XII^e et XIII^e siècles.* Bull. Comm. Roy. Anc. Lois & Ord., 1935.
- Charlemagne.* Revue de l'Université de Bruxelles, 1935-1936.
- Henri Pirenne and economic history.* The Economic History Review, 1936
- Marco Polo's reizen.* De Vlaamsche Gids, 1936.
- Charlemagne,* in: „Les grandes époques de l'histoire de Belgique”, INR, 1936.
- Henri Obreen.* RBPH., XVI, 1937.

De Middeleeuwen, in: „De Pelgrimstocht der Menschheid”, onder leiding van J. W. Berkelbach van der Sprenkel, 1937; 2^e dr. 1940; 3^e dr. 1948; 4^e dr. 1952; 5^e dr. 1960.
Quelques réflexions sur la piété au moyen âge. Revue protestante belge, 1937.
Note sur les origines de l'union du bénéfice avec la vassalité, in: Etudes... à la mémoire de H. Pirenne, 1937.
Staatkundige geschiedenis. XII^e, XIII^e en XIV^e eeuw, in: „Geschiedenis van Vlaanderen” onder leiding van R. van Roosbroeck, II, 1937.
De staatsinstellingen van Vlaanderen en Brabant (in samenwerking met J. DE STURLER). Ibid., 1937.
Die mittelalterlichen Städte Flanderns u. Brabants. Forschungen u. Fortschritte, 1937; engelse vert.: *The mediaeval cities of Flanders and Brabant*, Research and Progress, 1938.
Les origines du Comté de Flandre. RBPH., XVI, 1937.
Jean Froissart. De Vlaamsche Gids, 1938.
Le voyage de Marco Polo en Chine. Bul. Soc. de géogr. de Lille, 1938.
Jean Froissart. Ann. de la Soc. Roy. Archéol. de Bruxelles, XLII, 1938.
Clovis. De Gids, 1938.
Karl der Grosse, in: „Gestalter deutscher Vergangenheit” onder leiding van P. R. Rohden, 1938.
Die Rechtsprechung des gräflichen Hofgerichtes in Flandern bis zur Mitte des 13. Jahrhunderts. Zeits. d. Sav. Stift. f. Rechtsgesch., Germ. Abt., 1938.
Note sur les ports de Provence du VIII^e au X^e siècle. Rev. Historique, CLXXXIII, 1938.
Iets over Brugge gedurende de preconstitutioneele periode van haar geschiedenis. Nederlandsche Historiebladen, I, 1938.
Art. Vacquerie (Jean de la). Biographie Nationale, XXVI, 1936-1938.
Le lieu de naissance de Hans Memlinc. Humanisme et Renaissance, VI, 1939.
Benefice and vassalage in the age of Charlemagne. Cambridge Historical Journal, 1939.
Les transformations de l'organisation judiciaire dans le Comté de Flandre jusqu'à l'avènement de la maison de Bourgogne. RBPH., XVIII, 1939.
Brugge als wereldhaven. De Vlaamsche Gids, 1939.
Le commerce de la Hanse avec la Flandre et le Brabant. Revue générale, 1939.
Het Karolingisch Rijk (met H. VAN WERVEKE), in: „Wereldgeschiedenis”, onder leiding van J. W. Berkelbach van der Sprenkel, C. D. J. Brandt, F. L. Ganshof, II; 1940, 2^e dr. 1941; 3^e dr. 1952.
Henri Laurent. RBPH., XX, 1941.
Armatura. Bul. du Cange, XV, 1941.
L'Eglise en Belgique au haut moyen âge. RBPH., XX, 1941.
Voorstel tot voorbereiding en uitgave van een Historisch Woordenboek der Nederlandsche Rechtstaal (met E. I. STRUBBE). Meded. der Kon. Vla. Acad. van Wet., Kl. Lett., 1941.
Medieval agrarian Society in its prime. France, the Low Countries and Western Germany. „The Cambridge Economic History” onder leiding van J. H. Clapham en E. Power, I, 1941.
Hippolyte Delehaye S. J., RBPH., XXI, 1942.
Coemptio gravissima mansionum. Bul. du Cange, XVII, 1942.
Les origines de la Flandre Impériale. Ann. Soc. Roy. Archéol. Bruxelles, 1942-1943.
Toti oppido et universitati inutilis. Feestbundel H. J. Van de Wijer, 1944.
Une crise dans le règne de Charlemagne. Les années 778 et 779. Mélanges C. Gilliard, 1944.
Le Moyen Age, in: La Bibliothèque de l'honnête homme, onder leiding van P. Wigny, 1945; 2^e dr. 1949.
Le statut personnel du colon au Bas-Empire. L'Antiquité Classique, XIV, 1946.
Observations sur le synode de Francfort de 794. Miscellanea A. De Meyer, 1946.
Gaston-Gérard Dept. Alumni, 1947.
L'échec de Charlemagne. Acad. Inscr. & Belles Lettres. Comptes rendus des Séances, 1947.
Note sur deux capitulaires non datés de Charlemagne. Miscellanea L. van der Essen, 1947.
La révision de la Bible par Alcuin. Bibl. d'Humanisme & Renaissance, IX, 1947.
Qu'est-ce que la chevalerie? Revue générale belge, 1947.
Georges Espinas. RBPH., XXVI, 1948.

- Aanteekening over Lodewijk van Velthem*, „*Spiegel Historiae*”, IV, L, v. 3681-3684. Album F. Baur, 1948.
- La fin du règne de Charlemagne. Une décomposition*. Zeitschr. f. Schweizerische Geschichte; XXVIII, 1948.
- Het falen van Karel de Grote*. Verslag... algem. verg... Historisch Genootschap... Utrecht, 1948.
- Le domaine gantois de l'abbaye de Saint-Pierre-au-Mont-Blandin à l'époque carolingienne*. RBPH., XXVI, 1948.
- Note sur les deux chartes de Philippe d'Alsace pour la ville d'Arras*. Revue du Nord, 1948.
- Note sur le rattachement féodal du comté de Hainaut à l'église de Liège*. Miscellanea J. Gessler, 1948.
- Notes critiques sur les „Annales Bertiniani”*. Mélanges... F. Grat, 1949.
- Charlemagne*. Speculum, 1949.
- St. Martin et le comte Avitianus*. Mélanges P. Peeters, 1949.
- Le roi de France en Flandre en 1127 et 1128*. Rev. hist. de droit franç. & étr., 1949.
- Manorial organization in the Low Countries in the seventh, eighth and ninth centuries*. Transactions Royal Historical Society, 1949.
- Les avatars d'un domaine de l'église de Marseille à la fin du VII^e et au VIII^e siècle*. Studi... G. Luzatto, 1949.
- Observations sur la localisation du „Capitulare de villis”*. Le Moyen Age, 1949.
- Het tijdperk van de Merowingen. Het tijdperk van de Karolingen. Het laat-karolingisch tijdperk*, in: „*Algemene Geschiedenis der Nederlanden*” onder leiding van H. van Werveke e. a., I, 1949.
- Twee aantekeningen op het gebied van de vroeg-middeleeuwse archeologie*. Gentse Bijdragen tot de Kunstgesch., XII, 1949-1950.
- Trois mandements perdus du roi de France Louis VI intéressant la Flandre*. Handel. van het genootsch... Soc. d'Emulation te Brugge, LXXXVII, 1950.
- Note sur les origines byzantines du titre „Patricius Romanorum”*. Mélanges H. Grégoire, 1950.
- Les origines du concept de souveraineté nationale en Flandre*. Tijdschr. v. Rechtsgeschiedenis, XVIII 1950.
- Note sur l'élection des évêques dans l'empire romain au IV^e et dans la première moitié du V^e siècle*. Mélanges F. De Visscher, 1950.
- Art. Feudalism, Knighthood and Chivalry, Nobility*, in: „*Chambers's Encyclopaedia*”, new edit., V, VIII, X, 1950.
- Louis Halphen*. RBPH., XXIX, 1951.
- Eginhard, biographe de Charlemagne*. Bibl. d'Humanisme & Renaissance, XIII, 1951.
- Charlemagne et le serment*. Mélanges L. Halphen, 1951.
- Charlemagne et l'usage de l'écrit en matière administrative*. Le Moyen Age, LVII, 1951.
- Le droit urbain en Flandre au début de la première phase de son histoire*. Tijdschrift v. Rechtsgesch., XIX, 1951.
- Augustin Fliche*. RBPH, XXX, 1952.
- Ferdinand Lot*. Ibid., 1952.
- François Olivier-Martin*. Ibid., 1952.
- Note sur une charte de St. Gérard pour l'église de Brogne*. Et. d'hist. & d'archéol. namuroises dédiées à F. Courtoy, 1952.
- A propos de la cavalerie dans les armées de Charlemagne*. Acad. d. Inscr. & Belles Lettres. Comptes Rendus des Séances, 1952.
- Heinrich Mitteis*. Tijdschr. v. Rechtsgesch., XXI, 1953.
- Over het idee van het keizerschap bij Lodewijk de Vrome tijdens het eerste deel van zijn regering*. Meded. Kon. Vla. Acad. Wet., Kl. Lett., 1953.
- Alfons Dopsch*. RBPH., XXXII, 1954.
- Paul Fredericq, historien de la Réforme*. Soc. d'hist. du protestantisme belge. Annales, 1954.
- The Middle Ages*, in: „*The European Inheritance*”, onder leiding v. Sir Ernest Barker e. a., I, 1954.
- Zur Datierung eines Ächter Kapitulars Karls d. Groszen*. Annalen d.hist. Ver. f. d. Niederrhein, CLV-CLVI, 1954.

- Observations sur la date de deux documents administratifs émanant de Charlemagne.* Mitteilungen d. Oester. Inst. f. Geschichtsforsch., LXII, 1954.
- L'origine des rapports féodo-vassaliques. Les rapports féodo-vassaliques dans la monarchie franque au nord des Alpes à l'époque carolingienne,* in: *I problemi della civiltà Carolingia*", 1954.
- Grondbezit en gronduitbating tijdens de vroege Middeleeuwen in het Noorden van het Frankische rijk en meer bepaald in Toxandrië.* Brabants Heem, 1954.
- Knowledge and faith in medieval Europe,* in: „Man's right to knowledge”, 1954.
- Note sur la date de deux documents administratifs émanant de Louis le Pieux.* Mélanges C. Brunel, 1955.
- Observations sur l'„Ordinatio Imperii” de 817.* Festschrift G. Kisch, 1955.
- Les relations féodo-vassaliques aux temps post-carolingiens,* in: „I problemi comuni dell' Europa post-carolingia”, 1955.
- P. S. Leicht. Tijdschr. v. Rechtsgesch., XXIV, 1956.
- Raymond Monier (met R. FRENSTRA). Ibid., 1956.
- Zur Entstehungsgeschichte u. Bedeutung d. Vertrags v. Verdun.* Deutsches Archiv f. Erforsch. d. Mittelalt., XII, 1956.
- Het statuut van de vreemdeling in het Frankische rijk.* Meded. Kon. Vla. Acad. Wet., Kl. Lett., 1956; franse vertaling: *L'étranger dans la monarchie franque,* in: „L'étranger”, Soc. J. Bodin, X, 1958.
- Fritz Quicke. RBPH., XXXV, 1957.
- Louis the Pious reconsidered.* History, XLII, 1957.
- Note sur l'apparition du nom de l'hommage particulièrement en France.* Festschrift G. Kallen, 1957.
- La Flandre,* in: „Histoire des institutions françaises au moyen âge”, onder leiding van † F. Lot en R. Fawtier, I, 1957.
- Note sur le „Praeceptum Negotiatorum” de Louis le Pieux.* Studi... A. Saporì, 1957.
- Einwohnergenossenschaft u. Graf in den flandrischen Städten während d. 12. Jahrhunderts.* Zeits. d. Sav. Stift. f. Rechtsgesch., Germ. Abt., 1957.
- Westerse geschiedschrijving. Middeleeuwen,* in: „Historische Winkler-Prins Encyclopedie”, I, 1957.
- Art. *Vent* (Chrétien-Henri), *Vent* (Ernest-Henri). Biographie Nationale; Suppl. I, 1, 1957.
- Note sur une charte privée carolingienne datée de Jupille.* Mélanges F. Rousseau, 1958.
- Les liens de vassalité dans la monarchie franque,* in: „Les liens de vassalité et les immunités”, Soc. J. Bodin, I, 2^e druk, 1958.
- L'immunité dans la monarchie franque.* Ibid., 1958.
- Het tolwezen in het Frankisch rijk onder de Merowingen.* Meded. Kon. Vla. Acad. Wet., Kl. Lett., 1958.
- Note sur le premier traité anglo-flamand de Douvres,* (met R. VAN CAENEGEM en A. VERHULST), Mélanges R. Monier, 1958.
- Quelques aspects principaux de la vie économique dans la monarchie franque au VII^e siècle,* in: „Caratteri del Secolo VII in Occidente”, 1958.
- Note sur quelques textes invoqués en faveur de l'existence d'une tutelle de la femme en droit franc.* Etudes... P. Petot, 1959.
- A propos du tonlieu à l'époque carolingienne,* in: *La Città nell' alto Medioevo*, 1959.
- Over de geboortedatum van Karel de Grote,* in: *Dancwerc. Opstellen...* D. T. Enklaar, 1959.
- Het tolwezen in het Frankisch Rijk onder de Karolingen.* Meded. Kon. Vla. Acad. Wet., Kl. Lett., 1959.
- Art. *Pirenne* (Henri). Biographie Nationale; Suppl. II, 2, 1959.
- Das Lehnswesen im fränkischen Reich,* in: *Studien zum mittelalterlichen Lehnswesen*, 1960.
- Merowingisches Gesandtschaftswesen,* in: *Forschungen...* F. Steinbach gewidmet, 1960.
- L'Eglise et le pouvoir royal dans la monarchie franque,* in: *Le chiese nei regni dell'Europa Occidentale*, 1960.
- Aantekening over de betekenis van „adheriter” en „erven” in enkele veertiende eeuwse oorkonden afkomstig uit Vlaanderen.* Tijdschrift v. Rechtsgesch., XXVIII, 1960.
- Art. *Karolingische Reform; Karolingische Renaissance.* Lexikon für Theologie u. Kirche, 2^e dr., V, 1960.
- Les bureaux du tonlieu de Marseille et de Fos,* in: *Etudes...* Noël Didier, 1960.

De internationale betrekkingen van het Frankisch Rijk onder de Merowingen. Meded. Kon. Vla. Acad. Wet., Kl. Lett., 1960.

Daarenboven een reeks artikels in: *Enciclopedia Italiana* (d. 1, 6, 7, 9-18, 20-25, 27-29, 32-35, App. 1; 1929-1938); *Winkler-Prins Algemene Encyclopaedie*, 5^e dr. (d. 13; 1937), 6^e dr. (d. 5, 8, 11, 15: 1949-1952); *Historische Winkler-Prins Encyclopedie* (d. 2, 1958); *Oosthoek's Encyclopaedie*, 4^e dr. (d. 2 en 3; 1948), 5^e dr. (d. 2 en 3; 1959-60); *Chamber's Encyclopaedia*, New ed. (d. 3-6, 8-10, 12; 1950).